

11.3.2025

141/01.04.01.03/2025

Sisäministeriö

VN/27189/2023

Suojelupoliisin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain, ulkomaalaislain 131 §:n sekä poliisilain 2 luvun 1 §:n muuttamisesta

Lausunnolla olevalla esityksellä ehdotetaan, että henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain säännöksiä biometristen tietojen käsittelystä muutettaisiin siten, että tietoja olisi mahdollista käyttää ja luovuttaa nykyistä laajemmin muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen.

Suojelupoliisi pitää ehdotusta kannatettavana. Suojelupoliisi pitää passi- ja henkilökortteihin talletettujen tietojen käyttämisen mahdollistamista tehtäviensä suorittamista varten erittäin tarpeellisena ja kannatettavana. Turvallisuusympäristön nopean muuttumisen ja heikkenemisen myötä olisi tehtävä kaikki mahdollinen, että turvallisuusviranomaisten kyky vastata tähän muutokseen säilyisi. Suojelupoliisin tiedonhankinnan kohdehenkilöillä ei lähtökohtaisesti ole rikollista taustaa, jolloin heidän biometrisiä tietojaan ei ole talletettu rikosperusteisesti. Tästä syystä passi- ja henkilökortteihin talletetut tiedot olisivat erittäin keskeisiä ja tarpeellisia kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavan toiminnan kohdehenkilöiden tunnistamiseksi.

Poliisin 1.6.2019 voimaan tullut henkilötietolaki on säädetty siten, että Suojelupoliisia koskeva sääntely on keskitetty lain 7 lukuun eikä Suojelupoliisi sovelle toiminnassaan lain muita lukuja. Suojelupoliisi soveltaa muualla laissa säänneltyä vain silloin, kun 7 luvussa on viitattu muualla tässä laissa säänneltyyn. Tällainen viittaus löytyy esimerkiksi lain 52 §:n 1 momentista, jonka mukaan Suojelupoliisilla on oikeus saada 2 luvun perusteella käsiteltävät tehtäviensä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot. Suojelupoliisin kannalta lähtökohta, että sen henkilötietojen käsittelystä säädetään lain 7 luvussa, on sen toiminnan ja lain soveltamisen kannalta selkeä eikä sitä tulisi rikkoo säätämällä Suojelupoliisin henkilötietojen käsittelystä muualla laissa. Suojelupoliisi kannattaa ehdotusta passi- ja henkilökortteihin talletettujen tietojen käyttämisestä kansallisen turvallisuuden suojaamista koskevan tehtävänsä suorittamiseksi. Koska ehdotettu sääntely tulee lain 2 lukuun, niin siihen löytyy viittaus lain 7 luvusta ja siten Suojelupoliisi voi sitä soveltaa. Kuitenkin lain olemassa olevan logiikan kannalta olisi selkeintä, että siltä osin kuin sääntely

koskee vain Suojelupoliisia ja sen tehtäviä, se erotettaisiin muun poliisin sääntelystä ja siitä säädettäisiin lain 7 luvussa

Näin ollen 7 lukuun siirrettäisiin ehdotetusta 15 e §:stä esimerkiksi seuraava:

Henkilökorttilaissa ja passilaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi käsiteltävien biometristen tietojen käsittely kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi

Suojelupoliisi saa verrata yksittäisen tehtävän suorittamisen yhteydessä saatavia biometrisia tietoja poliisin rekisteriin talletettuihin henkilökorttilaissa ja passilaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi käsiteltäviin biometrisiin tietoihin, jos se on välttämätöntä rikoslain 12, 13 tai 34 a luvussa tarkoitetun rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi taikka kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Päätöksen vertailusta tekee suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun vertailun edellytyksenä on, ettei henkilöä ole tunnistettu tai hänen henkilöllisyyttänsä saatu todennettua muiden Suojelupoliisilla olevien tietojen avulla.

Tämä sääntely voitaisiin lisätä esimerkiksi lain 52 a §:ksi. Suojelupoliisi pitää hankalana sitä, että Suojelupoliisin sääntely olisi osana muun poliisin sääntelyä tai jopa sen keskellä, koska Suojelupoliisin henkilötiedoista on säädelty erikseen eikä ehdotetun 15 e §:n muut momentit koske lainkaan Suojelupoliisia. Suojelupoliisi ei tee esitutkintaa tai selvitä rikoksia, joten tältä osin sääntelyn ei edes tulisi kattaa Suojelupoliisia. Lisäksi Suojelupoliisin käsittelemät henkilötiedot ovat kokonaisuudessaan erillään muun poliisin henkilötiedoista eikä siten voida edellyttää, että Suojelupoliisi tekisi tältä osin vertailua ainoastaan muulla poliisilla oleviin henkilötietoihin.

Suojelupoliisi ei kannata sitä, että Suojelupoliisia koskevien tietojen vertailu tehtäisiin pelkästään keskusrikospoliisin toimesta. Suojelupoliisille on välttämätöntä mahdollistaa omaan toimialaansa liittyvien vertailujen tekeminen myös itse. Ehdotetun 15 e §:n ja perustelujen mukaan vertailu toteutettaisiin aina keskusrikospoliisissa, joka ”tarkistaisi ennen vertailun suorittamista pyynnön lainmukaisuuden ja vertailulle säädettyjen edellytysten täyttymisen”. Keskusrikospoliisilla ei kuitenkaan ole oikeudellisia edellytyksiä tehdä Suojelupoliisin pyytämien vertailujen osalta lainmukaisuuden valvontaa tai muutakaan valvontaa, koska keskusrikospoliisilla ei ole pääsyä Suojelupoliisin käsittelemiin tietoihin. Näin ollen ehdotettu valvontarooli ei voi Suojelupoliisin osalta toimia perusteena sille, että vertailu tehtäisiin ainoastaan keskusrikospoliisissa. Suojelupoliisilla on kattava riippumaton oikeudellinen laillisuusvalvonta eli Suojelupoliisin kaikkea toimintaa valvoo tiedusteluvalvontavaltuutettu. Lisäksi Suojelupoliisin henkilötietojen käsittelyä valvoo tietosuojavaltuutettu. Keskusrikospoliisin Suojelupoliisin kohdistuvalle laillisuusvalvonnalle ei ole siis tarvetta eikä käytännön mahdollisuutta tai edellytyksiä.

Mikäli Suojelupoliisi luovuttaisi poliisille tiedustelumenetelmillä saatuja tietoja, niin ne pitäisi keskusrikospoliisissa joka tapauksessa heti vertailun jälkeen

hävittää niitä mitenkään hyödyntämättä, koska Suojelupoliisin tiedustelumenetelmillä saatujen tietojen luovutuksesta poliisille säädetään erikseen. Suojelupoliisin kansainvälistä tiedonvaihtoa koskee myös kattavasti niiden edelleen luovuttamista koskevat rajoitteet, jotka estävät Suojelupoliisia ylipäänsä luovuttamasta kansainvälisessä yhteistyössä eli toisilta turvallisuus- ja tiedustelupalveluilta saamiaan tietoja eteenpäin toisille viranomaisille. Kaiken kaikkiaan Suojelupoliisin käsittelemät tiedot ovat yleensä arkaluonteisia ja niitä edellytetään käsiteltävän korkean tietoturvasuorituksen edellyttämällä tavalla. Näin ollen niitä näitä tietoja ei ole säädösten nojalla mahdollista siirtää eikä niitä saa käsitellä alemman tietoturvaluokan tietojärjestelmissä. Jotta Suojelupoliisin olisi mahdollista saada tässä esityksessä tarkoitetut tiedot tehtäviensä edellyttämällä tavalla käyttöönsä, niin Suojelupoliisille olisi näin ollen välttämätöntä mahdollistaa vertailujen tekeminen myös itse.

Edellä todetusti se, että Suojelupoliisin pitäisi toimittaa vertailuaineistonsa keskusrikospoliisille, aiheuttaisi tietoturva- ja tietosuojangelman eikä tietojen toimittaminen olisi kaikissa tapauksissa edes mahdollista. Suojelupoliisi toteaa lisäksi, että tarve esityksessä tarkoitetulle vertailulle voi tulla hyvinkin nopealla aikataululla, joten toisen viranomaisen työllistäminen vertailua varten loisi tiedonsaannille auttamattomasti myös viiveen. Edellä mainituista syistä mitään perusteltua käytännön tai muutakaan tarvetta ei ole sille, että keskusrikospoliisi suorittaisi aina Suojelupoliisin puolesta tietojen vertailun ja tietosuojasta pystytään huolehtimaan parhaiten, kun tietoja ei välitetä toiselle viranomaiselle. Kun Suojelupoliisille mahdollistettaisiin se, että se voi tehdä omat vertailunsa, niin vältetään myös niiltä resurssivaikutuksilta, joita esityksessä ehdotettu kaksinkertainen työ edellyttäisi.

Tältä osin ehdotetusta 21 §:stä pitäisi poistaa maininta vertailun tuloksista ja esityksen perusteluja tulisi muokata. Lisäksi 21 §:ää pitäisi muokata yleisluonteisemmaksi siten, että se mahdollistaisi poliisille mahdollisuuden antaa Suojelupoliisille käyttöoikeus kyseisiin tietoihin tai mahdollisuuden luovuttaa tietoja Suojelupoliisille esityksessä ehdotuksissa tarkoituksissa. Suojelupoliisin tietosuojasta ja henkilötietojen vertailumahdollisuudesta Suojelupoliisin omissa tietojärjestelmissä on jo säädetty poliisin henkilötietolain 54 §:ssä. Kyseisen esityksen tarkoittamissa tarkoituksissa tehtävän vertailun mahdollistaminen Suojelupoliisin omissa tietojärjestelmissä aiheuttaisi toteutustavasta riippuen arviolta noin 100 000 euron kustannuksen. Tarkemmat Suojelupoliisin kyvykkyyksiin ja kustannuksiin liittyvät tiedot ovat kuitenkin salassa pidettäviä, joten ne toimitetaan sisäministeriölle tarvittaessa erikseen.

Lisäksi Suojelupoliisi toteaa, että ulkomaalaislain 131 §:ssä säädetty biometriset tiedot talletetaan niiden alkuperäisessä käyttötarkoituksessa valtion turvallisuuden suojaamiseksi. Suojelupoliisi voi siten käyttää tietoja suoraan niiden alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Suojelupoliisi ei kannata sitä, että kyseisten tietojen käyttökynnys muissa ehdotetuissa tarkoituksissa olisi asetettu Suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen päätöksen taakse.

Apulaispäällikkö

Jonna Turunen

Suojelupoliisin ylitarkastaja

Heli Heikkola

Asiakirja (ID 63173) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin
asiankäsittelyjärjestelmässä 11.3.2025 15.38.22. Allekirjoituksen
oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.